

AYAKKABI SEKTÖR RAPORU

TİCARET BAKANLIĞI
İHRACAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

AYAKKABI SEKTÖR RAPORU

SITC No : 851
Armonize No: 64

ÜRETİM

1950 yılından itibaren küçük sanayi görünümünü kazanmaya başlayan ayakkabı sanayi, son yıllarda önemli gelişmeler kaydetmiştir. Özellikle 1980'li yıllarda sektörde yapılan ve oldukça ciddi sayılabilecek makine parkı yatırımları sanayileşmesini sağlamıştır.

Sektörde son yıllarda askeri ayakkabılar, botlar ve iş ayakkabıları üretiminde hızlı bir gelişme göze çarpmaktadır. Uluslararası standartlara uygun üretimin gerçekleştirildiği sektörde CE işaretli ayakkabılar ülkemizde satışa sunulmakta ve AB ülkelerine ihraç edilmektedir.

Ayakkabı makineleri ve ayakkabı yan sanayi üretimi kapasite ve teknoloji olarak gelişmiş olup üretim, çeşitlilik açısından zengindir. Taban, ökçe, kalıp, vardola ihraç edilmektedir. Ayakkabı yan sanayi başta İstanbul olmak üzere, İzmir ve Ege Bölgesi, Konya ve Gaziantep'te yoğunlaşmıştır.

Ülkemizde ayakkabı üretiminde geleneksel ve enjeksiyon yöntemi olmak üzere iki yöntem kullanılmakta olup, daha çok geleneksel yöntem tercih edilmektedir. Bu yöntemde saya ve taban ayrı aşamalarda üretilerek birbirlerine yapıştırma veya yapıştırma/dikme veya enjeksiyon yöntemlerinden biriyle monte edilmektedir.

İhracata dönük çalışan üreticiler, alıcılar tarafından talep edilen standarda uygun üretim yapmaktadırlar. Türk ayakkabı sanayi ve ayakkabı yan sanayi çevre konularında duyarlıdır.

Son yıllarda tasarıma yönelen Türk ayakkabı sektöründe moda uygun koleksiyonlar hazırlanmaktadır. Ayakkabı sektöründe eğitim faaliyetlerine de önem verilmektedir. Sektördeki dernek ve kuruluşlar bir araya gelerek Türkiye Ayakkabı Sanayi Araştırma, Geliştirme ve Eğitim Vakfı (TASEV)'ni kurmuşlardır. Sektörün tasarım konusundaki nitelikli eleman açığını karşılamak için Ankara, Bolu Abant İzzet Baysal, Gaziantep, İstanbul, Konya Teknik Üniversitesi olmak üzere altı devlet, İstanbul Aydın Üniversitesi olmak üzere bir vakıf üniversitesi bünyesinde ayakkabı tasarımı ve üretimi bölümü mevcuttur. Yine tasarım konusunda genç yetenekleri ortaya çıkarmak için her yıl çeşitli tasarım yarışmaları düzenlenmektedir. Bu yarışmalarda dereceye giren öğrenciler dünyanın en iyi tasarım okullarında eğitim almaya gönderilmektedir.

İhracat

Ayakkabı sanayinde sahip olunan avantajlarla birlikte 1990'lı yılların başında ihracat, özellikle Rusya pazarı olmak üzere canlanmış ve 1997 yılında 200 milyon doları aşmıştır. Ancak, daha sonraki yıllarda Rusya'da yaşanan büyük kriz Türk ayakkabı sanayini de büyük ölçüde etkilemiş, ihracatta düşüş başlamıştır.

Sektör 2002 yılından itibaren yeniden toparlanma sürecine girmiş olup; 2010 yılında 395,6 milyon dolar olan ihracat, 2018 yılında 887,6 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2019 yılına gelindiğinde sektörün ihracat rakamının 932,4 milyon dolar olduğu görülmektedir. 2019 verilerine göre dünya ayakkabı ihracatı içinde ise Türkiye'nin payı %0,61 olması, yurt içi piyasa odaklı üretim yapıldığını göstermektedir. Dünya ayakkabı ihracatından alınan pay bir önceki yıla göre %0,03 artış göstermiştir. Diğer yandan, Türkiye dünya ayakkabı ihracatından aldığı pay ile dünya ayakkabı ihracatında 23 üncü sıraya yükselmiştir.

Türkiye'nin Ayakkabı İhracatı (ABD\$)

Yıl	Değer
2010	395.624.111
2011	441.246.902
2012	545.923.172
2013	723.219.481
2014	719.258.058
2015	670.432.007
2016	704.163.324
2017	765.970.181
2018	887.674.572
2019	932.435.584

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi

Ayakkabı sektörü ihracatının ürün gruplarına göre dağılımına baktığımızda ise ihracatımızın değer bazında yaklaşık %44,5'ini yüzü deriden mamul ayakkabıların oluşturduğu görülmektedir. 2019 yılında 415 milyon dolar değerinde yüzü deriden mamul ayakkabı ihracatı gerçekleşmiştir. İkinci önemli ürün grubunu ise dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden diğer ayakkabılar oluşturmakta olup, 2019 yılı ihracatı 265,5 milyon dolar seviyesindedir. Söz konusu ürün grubunun ihracatında %34,9 oranında artış gerçekleştiği görülmektedir.

Ürün Gruplarına Göre Ayakkabı İhracatı(ABD \$)

GTİP	ÜRÜN	2017	2018	2019	Değişim (2018-2019)	Pay (2019)
6401	Ayakkabı; Dış Tabanı, Yüzü Kauçuk Ve Plastik, Su Geçirmez	13.357.982	14.618.609	10.668.614	-27,0%	1,1%
6402	Ayakkabı; Dış Tabanı, Yüzü Kauçuk Ve Plastik Diğer	189.665.118	196.897.457	265.539.267	34,9%	28,5%
6403	Ayakkabı; Yüzü Deri, Tabanı Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni Vb Kösele	327.064.855	405.008.620	415.077.741	2,5%	44,5%
6404	Ayakkabı; Yüzü Dokuma Maddelerinden, Tabanı Kauçuk, Plastik Vb	139.254.148	163.898.337	128.763.544	-21,4%	13,8%
6405	Ayakkabı; Diğer	58.919.251	67.182.263	66.683.037	-0,7%	7,2%
6406	Ayakkabı Aksamı, İç Taban, Topuk Rampası, Getr, Tozluk, Dolak Vb	37.708.827	40.070.111	45.703.381	14,1%	4,9%
Genel Toplam		765.970.181	887.675.397	932.435.584	5,0%	100,0%

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi

Ayakkabı İhraç Edilen Başlıca Pazarlar (ABD \$)

ÜLKE	2017	2018	2019	Değişim (2018-2019)	Pay (2019)
RUSYA FEDERASYONU	72.764.946	131.782.321	105.248.492	-20,1%	11,3%
IRAK	94.114.847	83.009.675	69.479.473	-16,3%	7,5%
ALMANYA	46.969.636	61.019.692	58.765.654	-3,7%	6,3%
İSPANYA	19.715.854	28.675.009	46.830.024	63,3%	5,0%
SUUDİ ARABİSTAN	36.026.044	32.140.292	46.740.860	45,4%	5,0%
ROMANYA	27.366.422	33.109.145	39.479.792	19,2%	4,2%
LİBYA	12.460.781	22.953.309	28.399.422	23,7%	3,0%
İTALYA	18.222.659	23.871.738	26.687.801	11,8%	2,9%
İNGİLTERE	23.172.566	21.376.138	25.546.185	19,5%	2,7%
İSRAİL	18.992.210	20.130.471	23.486.183	16,7%	2,5%
POLONYA	9.737.386	15.705.766	21.604.738	37,6%	2,3%
BULGARİSTAN	44.851.696	22.988.211	19.475.106	-15,3%	2,1%
SUDAN	9.988.014	12.634.595	18.961.039	50,1%	2,0%
FRANSA	12.985.422	13.378.376	16.658.222	24,5%	1,8%
YEMEN	10.189.940	15.300.533	16.541.616	8,1%	1,8%
DİĞER	308.411.758	349.600.126	368.530.977	5,4%	39,5%
GENEL TOPLAM	765.970.181	887.675.397	932.435.584	5,0%	100,0%

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi

2019 yılında ayakkabı ihraç ettiğimiz başlıca ülkeler arasında Rusya Federasyonu, Irak, Almanya, İspanya ve Suudi Arabistan yer almaktadır. 2019 yılında söz konusu beş ülkeye 32 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir.

Romanya, Libya, İtalya ve İngiltere diğer önemli ihraç pazarlarımızdır. Ülke bazında ihraç pazarlarımızda çeşitlenme olmakla birlikte ayakkabı ihracatımızın daha çok komşu ve çevre ülkelere yapıldığı görülmektedir.

Ülkemiz ayakkabı sektörünün Özellikle İspanya, Portekiz gibi Avrupalı üreticilerle rekabet edebilecek büyük bir arz potansiyeli vardır. Özellikle İspanya, Portekiz ve İtalya gibi Avrupalı ayakkabı üreticisi ülkelerle rekabet edilebilmesi için sektörün, firmaların ürünlerimizin tanıtımının yapılması gerekmektedir. Türk ayakkabı firmaları yeni pazar arayışlarını sürdürmekte, var oldukları pazarlarda pazar paylarını artırmaya çalışmaktadırlar; özellikle Batı Avrupa ülkelerine ihracat imkânlarını araştırmaktadırlar. Bu kapsamda sektör firmaları yurtdışındaki önemli uluslararası fuarlara, sergilere ve ticaret heyetlerine katılmaktadır. GSD Shoe Fair-Düsseldorf, Micam Shoevent-Milano, Motexha Spring Fair-Dubai, Lineapella-İtalya ve Mosshoes-Moskova katılım sağlanan fuarların başında gelmektedir.

İthalat

Türkiye'nin ayakkabı ithalatı 1994 yılında 28,1 milyon dolar iken, 1997 yılında AB ile Gümrük Birliği'nden hemen sonra 135,2 milyon dolar ile rekor düzeyde artmıştır. 2002 yılında bir önceki yıla göre hem AB ülkelerinden gerçekleştirilen ayakkabı ithalatı hem de uzak doğu ülkelerinden yapılan ithalat artmıştır ve toplam 116 milyon dolarlık ayakkabı ithal edilmiştir. Kriz yıllarında azalan ithalat 2002'den sonra artış göstermesine rağmen, 2015 yılında bir önceki yıla oranla %16,7 oranında azalarak 794,5 milyon dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. 2015 yılından sonrada ithalatın azalma trendi devam etmiş

olup, 2018 yılında Türkiye'nin ayakkabı ithalatı 622,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılına gelindiğinde ayakkabı ithalatımızın 493,1 milyon dolar olduğu görülmektedir. 2014 yılında ayakkabı ithalatında uygulanmaya başlanan ilave gümrük vergisi ile yerli ayakkabı üretimi koruma altına alınmıştır. Nitekim 2014 yılından sonra ayakkabı ithalatında azalış olduğu görülmektedir.

Türkiye'nin Ayakkabı İthalatı (ABD \$)

YIL	Değer
2010	659.673.910
2011	871.463.821
2012	863.682.220
2013	992.947.486
2014	953.894.053
2015	794.566.743
2016	734.370.656
2017	676.126.540
2018	622.793.124
2019	493.180.183

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi

Türkiye'nin Ürün Gruplarına Göre Ayakkabı İthalatı (1000 ABD \$)

GTİP	ÜRÜN	2017	2018	2019	Değişim (2018-2019)	Pay (2019)
6401	Ayakkabı; Dış Tabanı, Yüzü Kauçuk Ve Plastik, Su Geçirmez	5.620.871	2.027.056	1.722.810	-15,0%	0,3%
6402	Ayakkabı; Dış Tabanı, Yüzü Kauçuk Ve Plastik Diğer	123.832.694	117.334.144	88.469.369	-24,6%	17,9%
6403	Ayakkabı; Yüzü Deri, Tabanı Kauçuk, Plastik, Tabii, Suni Vb Kösele	225.539.825	203.829.707	164.250.855	-19,4%	33,3%
6404	Ayakkabı; Yüzü Dokuma Maddelerinden, Tabanı Kauçuk, Plastik Vb	258.722.555	262.688.415	212.466.063	-19,1%	43,1%
6405	Ayakkabı; Diğer	3.572.858	2.944.387	2.803.401	-4,8%	0,6%
6406	Ayakkabı Aksamı, İç Taban, Topuk Rampası, Getr, Tozluk, Dolak Vb	58.837.737	33.969.415	23.467.685	-30,9%	4,8%
Genel Toplam		676.126.540	622.793.124	493.180.183	-20,8%	100,0%

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi

Ayakkabı ithalatımızın %25,3'ü Çin'den yapılmaktadır. Bu ülkeden yapılan ithalat 2018 yılına kıyasla %33,9 oranında azalmıştır. Ayakkabı ithalatımızda Vietnam %13,9 oranında bir pay ile ikinci sırayı almaktadır.

Dünya ayakkabı üretimi içinde ilk üç ülke arasında bulunan ve dünya ayakkabı modasına yön veren İtalya ayakkabı ithal ettiğimiz ülkeler arasında üçüncü sırada gelmektedir. Endonezya, Kamboçya, Hindistan ve Portekiz ise ayakkabı ithal ettiğimiz diğer önemli ülkelerdir.

Ayakkabı İthal Edilen Başlıca Pazarlar (ABD \$)

ÜLKE	2017	2018	2019	Değişim (2018-2019)	Pay (2019)
ÇİN	252.570.954	215.498.193	142.406.024	-33,9%	15,3%
VİETNAM	141.365.697	146.182.115	129.669.980	-11,3%	13,9%
İTALYA	97.910.019	103.496.013	87.906.150	-15,1%	9,4%
ENDONEZYA	64.520.309	58.055.283	51.953.756	-10,5%	5,6%
KAMBOÇYA	11.699.381	13.448.820	11.024.108	-18,0%	1,2%
HİNDİSTAN	11.149.374	11.156.500	10.148.802	-9,0%	1,1%
PORTEKİZ	16.620.444	9.989.823	8.335.897	-16,6%	0,9%
İSPANYA	11.892.076	11.845.855	8.203.575	-30,7%	0,9%
BANGLADEŞ	10.096.782	6.319.132	7.483.203	18,4%	0,8%
ALMANYA	9.973.105	11.288.569	6.888.807	-39,0%	0,7%
BOSNA HERSEK	6.817.982	5.888.901	4.016.478	-31,8%	0,4%
SLOVAKYA	2.315.722	2.742.432	3.358.200	22,5%	0,4%
ROMANYA	10.125.583	5.575.482	3.298.658	-40,8%	0,4%
TAYLAND	3.142.233	2.178.198	2.964.813	36,1%	0,3%
ARNAVUTLUK	2.104.666	3.490.618	2.723.503	-22,0%	0,3%
DİĞER	113.665.854	280.519.463	452.053.630	61,1%	48,5%
GENEL TOPLAM	765.970.181	887.675.397	932.435.584	5,0%	100,0%

Kaynak: Ticaret Bakanlığı Bilgi Sistemi

DÜNYA AYAKKABI ÜRETİMİ VE TİCARETİ

İthalat

ITC verilerine göre değer bazında, 2000 yılında 49,6 milyar dolar olan dünya ayakkabı ithalatı, on yıl içinde %75 oranında artış göstererek, kriz yılı olan 2009 yılında 87 milyar dolara ulaşmıştır. Küresel kriz sonrasındaki toparlanma sürecinin yaşandığı 2010 yılından itibaren, ayakkabı sektöründe olumlu bir değişim yaşanmış ve 2018 yılında dünya ayakkabı ithalatı bir önceki yıla göre %7,2 oranında artarak 144,7 milyar dolara yükselmiştir. Bu büyüme 2019 yılında da devam etmiş, 2019 yılında dünya ayakkabı ithalatı bir önceki yıla göre %2,1 oranında artarak 147,3 milyar dolara yükselmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri dünyadaki en büyük ayakkabı ithalatçısı ülke olup, dünya ithalatının %19'unu gerçekleştirmektedir. 2019 yılında ABD'nin ithal ettiği ayakkabı tutarı yaklaşık olarak 28,1 milyar dolardır. Dünyadaki diğer büyük ayakkabı ithalatçısı ülkeler sırasıyla Almanya, Fransa, İtalya, İngiltere ve Çin'dir.

Dünya Ayakkabı İthalatı (Bin ABD \$)

ÜLKE	2018	2019	Değişim (2018-2019)	Pay (2019)
ABD	27.543.110	28.192.906	2,4%	19,1%
Almanya	13.203.500	13.275.162	0,5%	9,0%
Fransa	8.528.089	8.419.017	-1,3%	5,7%
İtalya	7.196.522	7.045.229	-2,1%	4,8%
İngiltere	6.890.038	6.918.784	0,4%	4,7%
Çin	4.661.494	5.634.520	20,9%	3,8%
Japonya	5.491.927	5.355.242	-2,5%	3,6%
Hollanda	4.892.020	5.001.358	2,2%	3,4%
Belçika	4.940.518	4.918.337	-0,4%	3,3%
İspanya	3.684.030	3.882.266	5,4%	2,6%
Hong Kong	3.435.508	3.498.055	1,8%	2,4%
Rusya Federasyonu	3.430.479	3.393.071	-1,1%	2,3%
Kore Cumhuriyeti	3.194.964	3.265.064	2,2%	2,2%
Polonya	2.799.637	3.055.444	9,1%	2,1%
Kanada	2.519.478	2.497.815	-0,9%	1,7%
İsviçre	2.253.446	2.304.480	2,3%	1,6%
Avusturya	1.985.755	2.015.485	1,5%	1,4%
Vietnam	952.919	1.887.938	98,1%	1,3%
Avustralya	1.738.635	1.781.016	2,4%	1,2%
Birleşik Arap Emirlikleri	1.836.307	1.384.580	-24,6%	0,9%
DİĞER	33.049.028	33.596.779	1,7%	22,8%
GENEL TOPLAM	144.227.404	147.322.548	2,1%	100,0%

Kaynak: ITC Trademap

Dünyanın en büyük ayakkabı üreticisi ve ihracatçılarından olan İtalya'nın 7 milyar dolarlık ayakkabı ithalatı yapmasında, kendi tüketimini karşılama amacı yanı sıra yurt dışında fason yaptırdığı ürünlerin ithalatı ile reeksport amacıyla yaptığı ithalat etkili olmaktadır. Belçika ve Hollanda'nın ithalat tutarlarının yüksek olmasında, reeksport büyük paya sahiptir. Nitekim Hollanda dünyanın sekizinci büyük, Belçika ise dokuzuncu büyük ithalatçısıdır.

Ayakkabı ithalat vergilerinin, gelişmiş ülkelerde genellikle daha düşük oranda, gelişmekte olan ülkelerde ise bu ülkelerin kendi sanayilerini koruma çabaları nedeniyle daha yüksek seviyede olduğu görülmektedir. Ayakkabı sanayinde Çin, Brezilya, Hindistan, Meksika gibi ülkeler yüksek gümrük tarifeleri uygulamaktadırlar.

İhracat

ITC verilerine göre değer bazında, 2000 yılında 37,9 milyar dolar olan dünya ayakkabı ihracatı, on yıl içinde %116 artış göstermiş ve 2009 yılında dünya ihracatı 82 milyar dolara ulaşmıştır. 2018 yılı itibariyle ise dünya ayakkabı ihracatı 2017 yılına göre %8,6 oranında artarak 151,8 milyar dolara yükselmiştir. 2019 yılı dünya ayakkabı ihracatı bir önceki yıla göre %5,6 oranında artarak 153,3 milyar dolara yükselmiştir.

Dünya ayakkabı ihracatında, Çin lider ülke konumunda olup, 2019 yılında 47,8 milyar dolarlık ayakkabı ihraç ederek dünya ihracatının %31,2'sini gerçekleştirmiştir. Bu ülkeyi 25,3 milyar dolarlık ihracatla Vietnam, 12,3 milyar dolarlık ihracatla İtalya, 9 milyar dolarlık ihracatla Almanya ve 6,6 milyar dolarlık ihracatla Belçika izlemektedir.

Çin ve İtalya birlikte toplam 73,1 milyar dolarla, dünya ayakkabı ihracatının % 47,7'sini gerçekleştirmektedir. Dünyada, büyük ihracatçı ülkelerin ağırlıklı olarak deri ayakkabı ihraç ettikleri ve deri ayakkabı üretiminde uzmanlaşmış oldukları görülmektedir. Nitekim deri ayakkabı ihracatı toplam ihracatın %37,5'ini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, önümüzdeki yıllarda dünya ayakkabı pazarındaki rekabetin deri ayakkabı alt sektöründe daha yoğun yaşanması beklenmektedir.

Dünya Ayakkabı İhracatı (Bin ABD\$)

ÜLKE	2018	2019	Değişim (2018-2019)	Pay (2019)
Çin	47.135.169	47.803.893	1,4%	31,2%
Vietnam	16.813.014	25.328.429	50,6%	16,5%
İtalya	12.302.539	12.338.690	0,3%	8,0%
Almanya	8.589.605	9.025.381	5,1%	5,9%
Belçika	7.052.863	6.629.850	-6,0%	4,3%
Fransa	4.277.270	4.438.398	3,8%	2,9%
Endonezya	5.113.294	4.409.834	-13,8%	2,9%
Hollanda	4.149.169	4.184.635	0,9%	2,7%
İspanya	3.304.708	3.186.959	-3,6%	2,1%
Hong Kong	2.823.722	2.967.946	5,1%	1,9%
Hindistan	2.849.391	2.808.402	-1,4%	1,8%
İngiltere	2.348.196	2.460.124	4,8%	1,6%
Polonya	2.093.114	2.441.901	16,7%	1,6%
Portekiz	2.534.941	2.064.426	-18,6%	1,3%
ABD	1.562.104	1.635.096	4,7%	1,1%
Romanya	1.556.617	1.332.329	-14,4%	0,9%
Kamboçya	1.040.417	1.267.884	21,9%	0,8%
Bangladeş	1.039.709	1.138.513	9,5%	0,7%
Avusturya	1.004.057	1.101.066	9,7%	0,7%
Brezilya	1.132.651	1.085.150	-4,2%	0,7%
DİĞER	16.417.957	15.652.223	-4,7%	10,2%
GENEL TOPLAM	145.140.507	153.301.129	5,6%	100,0%

Kaynak: ITC Trademap